

Zoran STOJANOVIĆ*

KRIVIČNOPRAVNA ZAŠTITA IMOVINE ZADUŽBINA I FONDACIJA

Sažetak: Referat se bavi pitanjem krivičnopravne zaštite imovine zadužbine, odnosno fondacije od napada koji dolaze „iznutra”, tj. od strane onih kojima je povjereno da se staraju o imovini fondacije. Ne postoji neko specifično krivično djelo čijim propisivanjem bi se štitila samo imovina fondacije. Zato se u radu analizira mogućnost primjene postojećih krivičnih djela protiv imovine i krivičnih djela protiv privrede u slučajevima napada na imovinu od strane onih koji zastupaju imovinske interese zadužbina i fondacija, tj. onih koji su u obavezi da se staraju o njihovoj imovini. Iako ne bez određenih teškoća, osnovno djelo, putem čije primjene bi trebalo ostvarivati krivičnopravnu zaštitu u ovoj oblasti, bilo bi krivično djelo zloupotrebe položaja u privrednom poslovanju iz člana 272 KZ CG. U radu se ukazuje i na neka druga krivična djela iz Krivičnog zakonika Crne Gore čija bi primjena došla u obzir, od kojih bi najvažnije bilo krivično djelo pronevjere.

Ključne riječi: *zloupotreba povjerenja, zloupotreba položaja, imovina zadužbina i fondacija, krivičnoppravna zaštita*

UVODNE NAPOMENE

Zadužbine i fondacije imaju određeni značaj i za krivično pravo bez obzira što se nijedno od brojnih propisanih krivičnih djela ne odnosi neposredno na njih.¹ Krivičnopravni aspekti zadužbina i fondacija, iako su u drugom

* Prof. dr Zoran Stojanović, vanredni član CANU

¹ To je slučaj i sa stranim krivičnim zakonodavstvom. Određeno opravdanje za to može se naći u činjenici da su zakonski opisi pojedinih krivičnih djela formulisani na visokom nivou opštosti i apstrakcije, tako da se zadužbine i fondacije (ili još šire, neprofitne organizacije) mogu podvesti pod druge pojmove (u krajnjem slučaju, pod pojam „drugo pravno lice”) koji se koriste kod zakonskog opisa određenih krivičnih djela. Dok se ta činjenica može objasniti i prihvatiti, nepostojanje pravne regulative o zadužbinama u drugim granama prava svakako da nema svoje opravdanje. Ovo tim prije što u Crnoj

planu (niti je krivično pravo toliko važno za pravno regulisanje zadužbina i fondacija u pravnom sistemu jedne zemlje, niti se pak tim pitanjem bavi nauka krivičnog prava), bez sumnje, zaslužuju određenu pažnju. Iako se u tom pogledu ne javljaju takve specifičnosti koje bi zahtijevale propisivanje posebnih inkriminacija, u primjeni postojećih inkriminacija je neophodno voditi računa o specifičnim karakteristikama zadužbina i fondacija. Njihova veza sa krivičnim pravom može biti dvostruka. Naime, zadužbine i fondacije se mogu (zlo)upotrebljavati za vršenje određenih krivičnih djela (pranje novca, utaja poreza, finansiranje terorizma),² ali i same mogu biti žrtva određenih krivičnih djela. Samo ovaj drugi aspekt je tema ovog rada. Ono što je najvažnije kod fondacija i zadužbina jeste postizanje određenih dobrotvornih, filantropskih ciljeva. Da bi se ti ciljevi mogli postići, neophodno je da postoji imovina fondacije, odnosno zadužbine, kao i da se toj imovini pruži pravna zaštita. Njihova imovina mora biti zaštićena ne samo od napada trećih lica, već i od zloupotreba organa i predstavnika fondacije i zadužbine. Osim građanskopravne, nužna je i krivičnopravna zaštita. Narочito pažnju zaslužuje ugrožavanje te imovine od strane fizičkih lica članova uprave fondacije, kao što su zastupnici i direktori fondacije, članovi upravnog odbora, nadzornog odbora ili bilo kog drugog tijela fondacije ili zadužbine. To ugrožavanje nanosi štetu ne samo u konkretnom slučaju, već ima šire posljedice u smislu gubljenja povjerenja uopšte u dobrotvorne organizacije od strane građana i potencijalnih donatora, što slabi ulogu koju bi trebalo da imaju zadužbine i fondacije kako za pojedince, tako i za društvo u cjelini. Sve češće afere vezane za zloupotrebe pojedinih fondacija, koje nailaze na značajan odjek i u medijima, ukazuju i na potrebu krivičnopravne intervencije u ovoj oblasti. Iako je, čini se, teško napustiti dogmu da onoga ko čini dobro ne treba niko da kontroliše,³ a pogotovo ne da bude kažnja-

Gori postoji pravna tradicija pravnog regulisanja zadužbina i zadužbinarstva. Tako, razdio XI petog dijela Opšteg imovinskog zakonika za Crnu Goru posvećen je zadužbinama. U dvanaest članova je dato pojmovno određenje zadužbina, uslovi i način njihovog osnivanja, unutrašnja organizacija i način rada, kao i uslovi za eventualno preuređenje i prestanak zadužbina. Up. S. Miladinović, „Foundations in the General Property Code for Montenegro”, *Strani pravni život*, 3/2013, p. 69. Vid. i nap. 12.

² Suzbijanje tih krivičnih djela treba vršiti na način da se preduzimaju srazmjerne i fokusirane mjere koje će se u najmanjoj mogućoj mjeri miješati u sektor neprofitnih organizacija da ne bi došlo do obeshrabrivanja legitimnih dobrotvornih djelatnosti tih organizacija. Up. *Bericht über die Risiken im Bereich der Geldwäscherei und Terrorismusfinanzierung bei Non-Profit-Organisationen*, Schweizerische Eidgenossenschaft, 2017, p. 34.

³ Vid. D. Grawe, *Zur Notwendigkeit und Ausgestaltung von Nonprofit Governance-Systemen*, ZStV 3/2013, p. 81.

van, realnost ukazuje na suprotno. Štaviše, to (pogrešno) uvjerenje olakšava vršenje zloupotreba, na štetu fondacija, onima koji su tome skloni. Među brojnim „dobrim ljudima” koji su angažovani u dobrotvornim djelatnostima zadužbina i fondacija, ima i onih koji pod plaštom filantropije pribavljaju sebi ili drugom imovinsku korist.

PRIMJENA ODREĐENIH KRIVIČNIH DJELA U CILJU ZAŠTITE IMOVINE ZADUŽBINA I FONDACIJA

U KZ Crne Gore ne postoji neko posebno krivično djelo čije propisivanje za cilj ima zaštitu imovine zadužbina i fondacija. Stoga se krivičnopravna zaštita mora ostvarivati primjenom već postojećih krivičnih djela, prije svega onih protiv imovine. Primjena postojećih inkriminacija povezana je sa problemima koji se tiču osnovnog pitanja da li su opisi tih krivičnih djela podobni da obuhvate i pojavne oblike zloupotreba na štetu imovine fondacija i zadužbina. Prvo krivično djelo čija bi primjena došla u obzir jeste krivično djelo prevare. Da bi to krivično djelo postojalo, potrebno je da je u vrijeme prikupljanja sredstava fondacije, odnosno zadužbine kod učinioca postojao umišljaj da se ta sredstva koriste u neke druge svrhe, odnosno da postoji tzv. prevarna namjera i da su u tom pogledu donatori dovedeni u zabludu, odnosno održavani u zabludi. Zatim, krivično djelo zloupotrebe povjerenja iz člana 249 KZ Crne Gore zahtijeva da je došlo do zloupotrebe ovlašćenja u staranju o imovini nekog lica, ali, prema vladajućem shvatanju teorije i sudske prakse, to mora biti fizičko lice. Međutim, tumačenjem bi se moglo doći i do rezultata da pojam lica koji je upotrijebljen u opisu ovog krivičnog djela obuhvata i pravno lice (koje zastupajući imovinske interese nekog lica ili starajući se o njegovoj imovini zloupotrijebi data mu ovlašćenja u namjeri da sebi ili drugom pribavi imovinsku korist ili da ošteti lice čije imovinske interese zastupa ili o čijoj imovini se stara). Ako bi VS CG zauzeo pravni stav da se to odnosi i na imovinu pravnog lica, onda bi ova inkriminacija obuhvatila najznačajnije zloupotrebe na štetu fondacija.

Kada je riječ o krivičnim djelima protiv privrede, prepreka za njihovu primjenu u ovoj oblasti jeste ta što osnovna djelatnost zadužbina i fondacija ne spada u oblast privrednog poslovanja. Moglo bi, u određenim slučajevima, postojati krivično djelo zloupotrebe položaja u privrednom poslovanju (član 272 KZ CG).⁴ Imajući u vidu sam naziv ovog krivičnog djela,

⁴ Ovo krivično djelo je unijeto u KZ Crne Gore 2010. godine. To ne znači da radnje odgovornog lica nijesu bile inkriminisane. Štaviše, njegov položaj kao izvršioca je bio izjednačen sa položajem službenog lica, tj. kao mogući izvršioci krivičnog djela zloupotrebe

iako njegov zakonski opis obuhvata i odgovorno lice u pravnom licu, koje nije subjekt privrednog poslovanja, kao mogućeg izvršioca, primjena ovog krivičnog djela u slučaju zloupotreba na štetu imovine fondacije, odnosno zadužbine, nije sasvim nesporna. Ipak, ovo je opcija koja ima i svoje prednosti i sud bi optužni akt, koji bi pošao od takve pravne kvalifikacije, teško mogao odbiti zato što nije riječ o privrednom poslovanju *stricto sensu*.⁵ Posmatrajući *de lege ferenda*, bilo bi opravdano iz naziva ovog krivičnog djela izostaviti atribut „privredno”, ili nazvati ga „zloupotreba položaja u obavljanju djelatnosti”. Time bi se donekle otklonio ovaj prigovor kada je u pitanju obavljanje djelatnosti i imovina zadužbine, odnosno fondacije (a ne bi se ništa izgubilo u odnosu na druge slučajeve koje bi trebalo da obuhvati ova inkriminacija). Inače, u jednom svom dijelu ovaj prigovor ne stoji. Naime, i fondacije (kao i zadužbine) mogu obavljati i privrednu djelatnost uz ispunjavanje određenih uslova i uz određena ograničenja. Međutim, ne bi bilo prihvatljivo da se primjenjuje inkriminacije iz člana 272 KZ CG samo onda kada je u pitanju privredno poslovanje i imovina fondacije koja je proistekla iz toga poslovanja, a da se primjenjuje neko drugo krivično djelo kada je u pitanju ostala imovina fondacije, tj. ona izvorna imovina koja je dobijena od strane donatora. To bi u praksi, odnosno u konkretnim slučajevima bilo vrlo teško i razlučiti jer se zloupotrebe vrše u odnosu na cijelu ili dio imovine fondacije, odnosno zadužbine bez obzira na njeno porijeklo i status. Kada je riječ o zloupotrebi na štetu imovine fondacije, nema potrebe niti opravdanja da se pravi razlika između imovine fondacije koja je vezana za privredno poslovanje, od one imovine koja

položaja službenog lica bili su predviđeni kako službeno, tako i odgovorno lice. Izdvajanjem u zasebno krivično djelo Zakonom o izmjenama i dopunama KZ iz 2010. dolazi do određenog sužavanja kriminalne zone i preciziranja zakonskog opisa krivičnog djela kada se kao izvršilac javlja odgovorno lice. Vid. Z. Stojanović, *Komentar Krivičnog zakonika*, Podgorica, 2010, 581.

⁵ U Srbiji je jedan slučaj, koji je privukao veliku medijsku pažnju, pravno kvalifikovan (prema KZ Srbije) kao krivično djelo zloupotrebe položaja odgovornog lica iz ranijeg člana 234. KZ Srbije iz grupe krivičnih djela protiv privrede ima značajne sličnosti sa krivičnim djelom iz člana 272 KZ CG. Prvostepeni sud (Viši sud u Beogradu K 3775/10 od 10. aprila 2018) prihvatio je tu kvalifikaciju u nepravosnažnoj osuđujućoj presudi (kojom je izrekao kaznu zatvora u trajanju od dvije godine i deset mjeseci) koju je Apelacioni sud u Beogradu ukinuo (Kž1 285/19 Od 11. juna 2019), ali ne zbog pravne kvalifikacije već zbog nedostataka u pogledu utvrđivanja činjeničnog stanja. Iako ima opravdanja za ovu pravnu kvalifikaciju, u obzir je dolazilo i krivično djelo pronevjere jer se okrivljenoj stavljalo na teret da je u svojstvu direktora fondacije sa računa podizala gotovinu, kao i plaćala platnom karticom robu i usluge za lične potrebe, suprotno aktu o osnivanju i ciljevima fondacije čime je za sebe pribavila protivpravnu imovinsku korist u iznosu koji prelazi iznos predviđen za teži oblik krivičnog djela.

služi ostvarivanju osnovne svrhe postojanja fondacije. Takođe, iz zakonskog opisa bi trebalo izostaviti i odgovorno lice kao izvršioca, iako to nije prepreka da se ovo krivično djelo primjenjuje u slučaju zloupotreba na štetu imovine zadužbina i fondacija. Naime, svako lice koje ostvari radnju izvršenja, uz postojanje i subjektivnog elementa, trebalo bi smatrati izvršiocom ovog krivičnog djela.⁶ Kada su u pitanju nevladine fondacije koje poznaje važeći crnogorski Zakon o nevladinim organizacijama, to je prije svega lice ovlašćeno za zastupanje (direktor, predsjednik, upravitelj i sl.), kao i članovi upravnog odbora kao organa upravljanja (član 25), ali bi to moglo biti i neko drugo lice.⁷

Dalje, u obzir bi došlo i krivično djelo zloupotrebe ovlašćenja u privredi (član 276 KZ) i to njegov oblik radnje izvršenja koji se sastoji u korišćenju sredstava kojima odgovorno lice raspolaže protivno namjeni. Međutim, ovdje, ne samo naziv krivičnog djela, već i sužavanje odgovornog lica samo na odgovorna lica u subjektu privrednog poslovanja ne dozvoljavaju primjenu ove inkriminacije u slučaju zloupotrebe na štetu fondacija.

Problemi koji iskrsavaju u primjeni navedena dva krivična djela protiv privrede, mogli bi biti riješeni tako što bi njihov zakonski opis bio dopunjen, eksplicitno obuhvatajući imovinu i imovinske interese zadužbine i fondacije, ili proširivanjem kruga odgovornih lica kod krivičnog djela zloupotrebe ovlašćenja u privredi.⁸ Prihvatljivo je i rješenje (jer ne zahtijeva intervenciju zakonodavca) da se prihvati ektenzivno tumačenje pojma lica kod krivičnog djela zloupotrebe povjerenja (član 249 KZ) i pod pojam lica podvede i pravno lice.

Bez obzira koja bi se inkriminacija primijenila, posebno je sporno pitanje politike ulaganja imovine fondacije, tj. kada ta politika ulaganja prelazi dozvoljene granice i ulazi u sferu krivične odgovornosti. Naime, prirodno je da se u cilju očuvanja realne vrijednosti imovine zadužbine, odnosno fondacije, da bi ona mogla svoje ciljeve da ostvaruje i u toku dužeg vremenskog perioda, preduzimaju i vrše određene transakcije, ulaganja i konverzija imovine. Imajući u vidu da su u pitanju umišljajna krivična

⁶ Zadržavanje pojma odgovornog lica je širi problem i nije prisutan samo kod ove inkriminacije. Naime, to je ostatak jugoslovenskog krivičnog prava iz doba samoupravnog socijalizma kada je odgovorno lice u pravnim licima u društvenoj svojini imalo posebna ovlašćenja.

⁷ I u ovom slučaju važi pojam odgovornog lica sadržan u odredbi člana 142 stav 4 KZ CG.

⁸ Nema opravdanja unositi u KZ CG u tu svrhu sasvim nova krivična djela. Dovoljne bi bile manje intervencije u zakonskom opisu postojećih krivičnih djela, ili se problemi mogu riješiti i bez toga, tj. adekvatnim tumačenjem.

djela, intervencija krivičnog prava ne bi obuhvatila nepažljiva i nedovoljno promišljena ulaganja. To ostaje da bude eventualno oblast u kojoj bi bila dovoljna građanskopravna odgovornost za pričinjenu štetu. Međutim, ako bi bila u pitanju ulaganja kod kojih je štetan ishod po imovinu izvjestan, tj. ako bi se radilo bar o eventualnom umišljaju, krivičnopravna zaštita imovine fondacije u tom slučaju bi bila opravdana. Na primjer, ako bi bio preduzet neki spekulativan posao sa visokim stepenom rizika, što bi u slučaju poslovanja privrednog društva pod određenim slučajevima moglo biti prihvatljivo, kod zadužbina i fondacija to bi ozbiljno ugrozilo njihovu imovinu, što ukazuje na potrebu i opravdanost krivičnopravne zaštite.

U određenim slučajevima, napadi na imovinu fondacije od strane insajdera, mogli bi biti kvalifikovani kao krivično djelo pronevjere (član 420 KZ CG). Kao centralno pitanje koje bi se ovdje moglo postaviti jeste da li je licu kojem je povjereno da se stara o imovini fondacije ta imovina povjerena „u službi ili na radu”. To može biti problem u slučaju kada neko obavlja određeni posao za fondaciju volonterski, odnosno počasnno, a nije angažovan po bilo kom osnovu da uz naknadu radi za fondaciju. Međutim, ispravno tumačenje jeste ono koje uzima da se i volonterski rad smatra radom u smislu ovog krivičnog djela, tako da, ako su ostvareni ostali njegovi bitni elementi (prije svega prisvajanje u namjeri da se sebi ili drugom pribavi protivpravna imovinska korist), nema smetnji da se uzme da postoji krivično djelo pronevjere. To znači da u slučaju neposrednog prisvajanja stvari, novca, hartija od vrijednosti itd. od strane lica kome su povjerene, treba dati prednost krivičnom djelu pronevjere.

U slučaju da je do pribavljanja protivpravne imovinske koristi (sebi ili drugom) došlo zloupotrebom položaja ili povjerenja u pogledu raspolaganja imovinom fondacije ili zadužbine, prekoračenjem ovlašćenja ili nevršenjem dužnosti, postojalo bi krivično djelo zloupotrebe položaja u privrednom poslovanju (član 272 KZ). Taj oblik ovog krivičnog djela, čija posljedica je pribavljanje protivpravne imovinske koristi za sebe ili drugog, ne stvara u primjeni veće probleme, tj. riječ je o slučajevima koji se, po pravilu, bez nekih ozbiljnijih dilema mogu obuhvatiti kriminalnom zonom, odnosno zakonskim opisom krivičnog djela. Međutim, ovo krivično djelo postoji i onda kada se na isti način fondaciji, odnosno zadužbini nanese imovinska šteta. Iako se šteta imovini može nanijeti na vrlo različite načine, s obzirom da je riječ o fondacijama i zadužbinama treba posebno ukazati na tipičan slučaj nanošenja štete njihovoj imovini. Riječ je o korišćenju te imovine suprotno

ciljevima fondacije, odnosno zadužbine.⁹ Imovina se mora koristiti striktno u skladu sa ciljevima i razlozima osnivanja i postojanja. Ciljeve fondacije, odnosno zadužbine treba utvrditi na osnovu njihovih opštih akata. Čak i u slučaju da se imovina koristi za neke slične ciljeve, trebalo bi uzeti da je nanijeta imovinska šteta.¹⁰ Iako je za oba oblika ovog krivičnog djela neophodan umišljaj, to treba posebno naglasiti upravo kod oblika kod kojeg se posljedica sastoji u nanošenju imovinske štete. Nehatno nanošenje štete moglo bi da bude samo osnov za naknadu štete u građanskopravnom postupku i ne bi, svakako, bilo dovoljno za postojanje ovog krivičnog djela.

Takođe, s obzirom na to da je u praksi bilo takvih slučajeva, nameće se i pitanje kako pravno riješiti one situacije kada fondacija pravno ne postoji, tj. još nije osnovana, ali su prikupljana novčana sredstva u određenom (po pravilu, humanitarnom) cilju, pa je došlo do određenih zloupotreba. Na primjer, postavilo se pitanje ko može raspolagati i u koje svrhe tim sredstvima ukoliko više ne postoji cilj, odnosno razlog zbog kojih su sredstva prikupljena. Osim građanskopravnog aspekta, ovo pitanje može imati i svoj krivičnopravni aspekt (npr. nije li u pitanju krivično djelo utaje ukoliko se novac ne vrati donatorima u slučaju prestanka razloga zbog kojih je dat). Činjenica da u takvim slučajevima nije ni došlo do osnivanja fondacija ili fonda, još više otežava primjenu krivičnog prava u slučaju mogućih zloupotreba. Neka od tih pitanja bi trebalo regulisati zakonom, čime bi se suzio prostor za zloupotrebe. Postoji i mogućnost da se propišu određeni prekršaji u zakonu koji bi regulisao materiju zadužbina i fondacija, koji bi imao funkciju delikata prepreke.¹¹ I ovdje, kao i u drugim oblastima, mora se poštovati načelo da je krivično pravo *ultima ratio*, tj. da ga ne treba koristiti dok nisu iscrpljena sva druga sredstva pravne zaštite.

⁹ U njemačkom krivičnom pravu se u cilju zaštite imovine zadužbina i fondacija primjenjuje krivično djelo „Untreue” (§ 266). U praksi se uzima da je nesporno da ono postoji u slučaju kada se imovina zadužbine koristi suprotno ciljevima zbog kojih je ona osnovana i postoji. Up. R. Gmeiner, *Die Begrenzung des staatlichen Strafanspruchs durch das Kirchenrecht am Beispiel der Untreue*, ZIS 1/2016, p. 21.

¹⁰ Primjera radi, ako bi se sredstva fondacije, koja je osnovana i postoji radi pružanja pomoći hendikepiranoj djeci, koristila za pomoć hendikepiranim punoljetnim licima, bila bi nanijeta šteta imovini fondacije jer ona nije tome bila namijenjena. Druga je stvar što bi ta činjenica uticala na odmjeravanje kazne (ali koja ne utiče na postojanje krivičnog djela), kao olakšavajuća okolnost.

¹¹ Kao primjer se može navesti Zakon o zadužbinama i fondacijama Srbije koji kao prekršaj predviđa započinjanje djelovanja zadužbina i fondacija prije upisa u registar (član 63 stav 1 tač. 1). Prekršaj predstavlja i ako se imovina zadužbine i fondacije ne koristi isključivo za ostvarivanje svojih ciljeva (član 63 stav 1 tač. 3).

ZAKLJUČAK

Pošto zakonom nijesu regulisana neka osnovna pitanja koja se tiču zadužbina i fondacija,¹² bilo bi ishitreno odmah pribjeći krivičnopravnoj represiji, tj. propisati novo krivično djelo. I ovdje bi trebalo poći od načela krivično pravo kao *ultima ratio* i krivičnopravnoj zaštiti pribjeći samo onda kada su iscrpljeni drugi oblici pravnog reagovanja. To načelo nalaže i to da se određeni pravni instituti regulišu, prije svega, onim granama prava kojima pripadaju, dok je krivično pravo uvijek akcesornog i supsidijarnog karaktera. U slučaju fondacija i zadužbina, u Crnoj Gori u tom pogledu postoji nezadovoljavajuće stanje jer je ova materija u nedovoljnoj mjeri pravom regulisana, što se odlikava i na planu krivičnopravne zaštite. Činjenica da pravom nijesu (ili nijesu dovoljno) regulisana tri konstitutivna elementa pojma zadužbine (a to su cilj, imovina i organizacija zadužbine) otežava ostvarivanje i krivičnopravne zaštite u ovoj oblasti. No, i pored toga, krivično pravo Crne Gore raspolaze određenim inkriminacijama koje, uz adekvatno tumačenje i primjenu, mogu da obezbijede krivičnopravnu zaštitu imovine zadužbina i fondacija u mjeri u kojoj se ta zaštita i inače krivičnim pravom može ostvariti.

Zoran STOJANOVIĆ

STRAFRECHTLICHER SCHUTZ DES STIFTUNGSVERMÖGEN

Zusammenfassung

Dieses Papier befasst sich mit der Frage des strafrechtlichen Schutzes des Stiftungsvermögens von den Angriffen, die „von innen“ kommen, dh von Personen, die mit der Pflege des Stiftungsvermögens beauftragt sind. Im montenegrinischen Strafrecht gibt es

¹² U Crnoj Gori ne postoji poseban zakon o zadužbinama i fondacijama, a Zakon o nevladinim organizacijama („Sl. list CG“, br. 39/2011. i 37/2017) reguliše samo neka pitanja vezana za nevladine fondacije, dok termin „zadužbina“ uopšte i ne koristi. Donošenjem ranije važećeg Zakona o nevladinim organizacijama iz 1999. godine, prestao je da važi Zakon o zadužbinama, fondacijama i fondovima iz 1085. godine. Iako je taj zakon imao niz slabosti, ipak su njime bile posebno regulisane zadužbine, odnosno to je posljednji crnogorski zakon koji sistematski reguliše materiju zadužbina. Danas se zadužbina samo spominje u Zakonu o nasljeđivanju u smislu da testamentom zavještalc može odrediti da se dio ili cijela zaostavština upotrijebi za osnivanje zadužbine (član 96). Ovo je svakako nazadak u pravnom sistemu Crne Gore koji više (skoro) i da ne priznaje zadužbine, iako taj institut u drugim zemljama u toj mjeri dobija na značaju da se čak govori o zadužbinskom pravu (npr. u Njemačkoj, Švajcarskoj i Austriji Stiftungsrecht).

keine spezifische Straftat, die nur das Eigentum der Stiftung schützen würde. Daher analysiert das Papier die Möglichkeit, bestehende Verbrechen gegen Eigentum und gegen die Wirtschaft bei Angriffen auf Eigentum durch diejenigen die Eigentumsinteressen von Stiftungen vertreten, dh diejenigen, die verpflichtet sind, sich um Stiftungsvermögen zu kümmern. Obwohl nicht ohne gewisse Schwierigkeiten, wäre die grundlegende Straftat, durch deren Anwendung in diesem Bereich ein strafrechtlicher Schutz erreicht werden sollte, die Straftat des Amtsmissbrauchs im Geschäftsbetrieb gemäß Artikel 272 des CC von Montenegro. Das Papier weist auch auf einige andere Straftaten aus dem Strafgesetzbuch von Montenegro hin, deren Anwendung in Betracht gezogen würde, von denen die wichtigste die Straftat der Unterschlagung im Dienst (Art. 420 CC) wäre.

Schlüsselwörter: *Vertrauensmissbrauch, Positionsmissbrauch, Eigentum von Stiftungen, strafrechtlicher Schutz*

